

Miasto Toruń

Raport podsumowujący
konsultacje społeczne dotyczące
wprowadzenia ograniczeń w nocnej sprzedaży
napojów alkoholowych przeznaczonych
do spożycia poza miejscem sprzedaży

Toruń, kwiecień 2026 r.

SPIS TREŚCI

Spis treści	2
Podstawowe informacje	4
Termin	4
Uczestnicy	4
Gospodarz i organizator	4
Przedmiot i cel	5
Działania informacyjne i promocyjne	5
Przebieg konsultacji	6
Koszt przeprowadzenia konsultacji	6
Wyniki ankiety konsultacyjnej	7
Informacja o uczestnikach ankiety	7
Wyniki ankiety konsultacyjnej	8
Poparcie dla wprowadzenia ograniczenia	8
Zakres terytorialny ograniczenia	10
Godzina rozpoczęcia ograniczenia	13
Godzina zakończenia ograniczenia	16
Analiza treści opinii	19
Ogólne wnioski dotyczące opinii mieszkańców	19
Spór dotyczący ograniczenia nocnej sprzedaży	21
Szczegółowa analiza treści wyrażonych opinii	22
Modelowanie tematów opinii	24
Analiza stylu komentarzy	28
Rekomendacje	30
Opinie uczestników konsultacji	31
Informacja o przebiegu spotkań konsultacyjnych	31
Rekomendacje	34
Porównanie rekomendacji	35

Miasto Toruń

Uwagi zgłoszone pocztą elektroniczną	36
Rekomendacje działań	37
Opracowanie merytoryczne raportu	38
Redakcja raportu.....	38

PODSTAWOWE INFORMACJE

Termin

Konsultacje społeczne dotyczące wprowadzenia ograniczeń w nocnej sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży odbyły się od 2 do 23 marca 2026 r. W trakcie konsultacji odbyło się otwarte spotkanie konsultacyjne w dn. 14 marca 2026 r., zorganizowane w Hali Sportowej Zespołu Szkół Przemysłu Spożywczego w Toruniu, a także udostępniona została ankieta konsultacyjna.

Uczestnicy

W procesie konsultacyjnym łącznie wzięło udział **957 uczestników**, w tym **27 osób** wzięło udział w spotkaniu w dn. 14 marca 2026 r., **dwie osoby** zgłosiły uwagi za pośrednictwem poczty elektronicznej oraz spośród 951 uczestników ankiety **928 osób** udzieliło odpowiedzi na przynajmniej jedno zawarte w niej pytanie. W trakcie konsultacji nie zostały zgłoszone uwagi lub opinie za pomocą poczty tradycyjnej.

Gospodarz i organizator

Gospodarzem konsultacji społecznych prowadzonych przez Gminę Miasta Toruń jest **Prezydent Miasta Torunia**, a organizatorem procesu było **Biuro Dialogu i Innowacji Miejskich Urzędu Miasta Torunia**.

W przygotowanie i realizację konsultacji społecznych zaangażowane były zespoły Biura Toruńskiego Centrum Miasta, Wydziału Komunikacji i Działalności Gospodarczej oraz Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Torunia, zaś merytoryczne założenia procesu partycypacyjnego zostały opracowane w porozumieniu z Zespołem ds. przygotowania projektu uchwały Rady Miasta Torunia ograniczającej nocną sprzedaż alkoholu w Toruniu, powołanego Zarządzeniem nr 313 Prezydenta Miasta Torunia z dn. 12 listopada 2025 r.

Przedmiot i cel

Przedmiotem konsultacji społecznych dotyczących wprowadzenia ograniczeń w nocnej sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży była **propozycja ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych dystrybuowanych w punktach sprzedaży detalicznej** na podstawie przepisów ustawy z dn. 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, która następnie mogłaby zostać przedstawiona Radzie Miasta Torunia.

Celem przeprowadzonych konsultacji było **określenie społecznych rekomendacji i preferencji grup interesariuszy dotyczących propozycji ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży**, w tym kwestii zasięgu terytorialnego potencjalnych regulacji oraz godziny rozpoczęcia i zakończenia obowiązywania ograniczenia.

Społeczne rekomendacje przedstawione zostaną Radzie Miasta Torunia oraz Zespołowi ds. przygotowania projektu uchwały w celu wypracowania rozwiązania prawnego odpowiadającego oczekiwaniom różnych grup mieszkańców miasta.

Działania informacyjne i promocyjne

Konsultacjom społecznym dotyczącym wprowadzenia ograniczeń w nocnej sprzedaży napojów alkoholowych towarzyszyła akcja informacyjna skierowana do mieszkańców Torunia, w tym osób prowadzących działalność gospodarczą lub pracujących w podmiotach, których dotyczyć mogą proponowane ograniczenia. Do działań informacyjnych oraz promocji wykorzystano serwisy informacyjne Urzędu Miasta Torunia i kanały mediów społecznościowych, a także komunikaty prasowe przekazane mediom lokalnym.

Komunikację medialną uzupełniło zaproszenie do udziału w konsultacjach przesłane mieszkańcom, jednostkom pomocniczym Gminy oraz przedsiębiorcom za pośrednictwem poczty elektronicznej. Ponadto, w promocję procesu zaangażowani byli radni miejscy, rady okręgów oraz toruńskie organizacje społeczne.

Przebieg konsultacji

Zaplanowany proces konsultacji społecznych uwzględniał ankietę konsultacyjną dostępną od 2 do 23 marca 2026 r. oraz otwarte spotkanie konsultacyjne, które odbyło się 14 marca 2026 r. w Hali Sportowej Zespołu Szkół Przemysłu Spożywczego w Toruniu. Ponadto, mieszkańcom umożliwiono składanie uwag i opinii pocztą tradycyjną lub elektroniczną.

Przygotowana ankieta elektroniczna składała się z **czterech pytań dotyczących propozycji ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych**. Uczestnicy mogli wyrazić swoją opinię na temat potrzeby wprowadzenia ograniczeń w Toruniu, zakresu terytorialnego potencjalnego ograniczenia oraz godziny rozpoczęcia i zakończenia obowiązywania ograniczenia. Mieszkańcy mogli dobrowolnie podzielić się również swoimi oczekiwaniami wobec propozycji ograniczenia lub innymi uwagami, które mogą mieć znaczenie dla przygotowywanego projektu uchwały. Część merytoryczna poprzedzona została dwoma pytaniami dotyczącymi uczestników konsultacji, które wykorzystano do szczegółowej analizy danych zebranych w procesie.

Koszt przeprowadzenia konsultacji

Konsultacje prowadzone były w ramach działalności Biura Dialogu i Innowacji Miejskich Urzędu Miasta Torunia i nie wiązały się z poniesieniem dodatkowych kosztów przez Gminę Miasta Toruń.

WYNIKI ANKIETY KONSULTACYJNEJ

Informacja o uczestnikach ankiety

W ankiecie konsultacyjnej udział wzięło 951 mieszkańców Torunia, spośród których **928 uczestników** dobrowolnie udzieliło odpowiedzi na przynajmniej jedno pytanie zawarte w kwestionariuszu.

95,6% uczestników wskazało, że powodem ich zainteresowania konsultowanym tematem jest fakt zamieszkania w Toruniu (862 osoby), 57,8% poinformowało, że pracuje w Toruniu (521 osób), a 51,1%, że interesuje się sprawami miasta (461 osób). Ponad jedna dziesiąta uczestników prowadzi działalność gospodarczą w Toruniu (11,3%, 102 osoby), uczy się lub studiuje w Toruniu (11,2%, 101 osób) lub działa na rzecz lokalnej społeczności (10,5%, 95 osób). 36 osób (4,0%) wskazało na inny powód zainteresowania konsultacjami, najczęściej wskazując na swoje zaangażowanie w kwestie zdrowia publicznego lub zamieszkanie w otoczeniu punktów sprzedaży detalicznej napojów alkoholowych.

W konsultacjach uczestniczyli mieszkańcy **wszystkich 13 jednostek pomocniczych Gminy Miasta Toruń**. Najliczniej udział wzięli mieszkańcy okręgów Jakubskie-Mokre (161 osób), Bydgoskie (150), Chełmińskie (126) i Wrzosey (96). Mniej licznie reprezentowani byli mieszkańcy okręgów Rubinkowo i Skarpa (po 76 osób), Podgórz (58), Staromiejskie (55) i Stawki (41). Zagadnienie spotkało się z małym zainteresowaniem mieszkańców okręgów Rudak (26 osób), Bielawy-Grębocin (19), Kaszczorek (14) oraz Czerniewice (cztery).

Ponad połowa uczestników konsultacji mieszka w śródmiejskich częściach miasta, a nieco więcej niż co dwudziesta osoba na Zespole Staromiejskim. Dość licznie reprezentowani byli również mieszkańcy północnych i wschodnich części Torunia, zaś wyraźnie mniejszym zainteresowanie temat cieszył się na Lewobrzeżu.

Wyniki ankiety konsultacyjnej

Poparcie dla wprowadzenia ograniczenia

W przeprowadzonej ankiecie konsultacyjnej pierwszym zagadnieniem była kwestia poparcia dla wprowadzenia ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży. Ponad dwie trzecie uczestników – spośród 822 osób, które odpowiedziały na pytanie – było zwolennikami wprowadzenia ograniczenia (67,4%, 554 osoby), zaś niespełna jedna trzecia z nich była przeciwna ograniczeniom (31,4%, 258 osób). Ponadto, dziesięciu uczestników (1,2%) nie miało zdania w tej kwestii.

Popieram wprowadzenie ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych	Liczba odpowiedzi	Tak (proc.)	Tak	Nie (proc.)	Nie	Nie mam zdania (proc.)	Nie mam zdania
Mieszkam w Toruniu	787	67,9%	534	30,9%	243	1,3%	10
Pracuję w Toruniu	474	69,2%	328	29,5%	140	1,3%	6
Prowadzę działalność gospodarczą	95	69,5%	66	28,4%	27	2,1%	2
Uczę się lub studiuje	85	47,1%	40	52,9%	45	0,0%	0
Działam na rzecz lokalnej społeczności	91	74,7%	68	25,3%	23	0,0%	0
Interesuję się sprawami miasta	427	66,7%	285	32,1%	137	1,2%	5
Inny powód	34	76,5%	26	23,5%	8	0,0%	0

Tabela 1. Poparcie dla ograniczenia ze względu na grupę interesariuszy. Opracowanie własne Biura Dialogu i Innowacji Miejskich na podstawie danych.

Poparcie dla ograniczenia wśród osób deklarujących zainteresowanie tematem z powodu zamieszkania w Toruniu był nieznacznie wyższe niż dla ogółu uczestników i wyniosło 67,9% przy sprzeciwie 30,9% uczestników. Najbardziej pozytywnie nastawione do ograniczeń były osoby działające na rzecz lokalnej społeczności (74,7% – za, 25,3% – przeciw) oraz wskazujące na inny powód zainteresowania tematem (76,5% – za, 23,5% – przeciw). Nieco wyższe poparcie dla ograniczenia dotyczyło również przedsiębiorców (69,5% – za, 28,4% – przeciw) oraz osób

pracujących w Toruniu (69,2% – za, 29,5% – przeciw). Nieznacznie wyższy sprzeciw charakteryzował osoby wskazujące na zainteresowanie sprawami miasta. Istotnie wyróżniała się grupa młodych mieszkańców, osób uczących się lub studiujących w Toruniu, w której silniej reprezentowana była niechęć wobec ograniczenia (47,1% – za, 52,9% – przeciw).

Popieram wprowadzenie ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych	Liczba odpowiedzi	Tak (proc.)	Tak	Nie (proc.)	Nie	Nie mam zdania (proc.)	Nie mam zdania
Podgórz	52	59,6%	31	36,5%	19	3,8%	2
Stawki	40	60,0%	24	40,0%	16	0,0%	0
Rudak	25	76,0%	19	24,0%	6	0,0%	0
Czerniewice	4	100%	4	0,0%	0	0,0%	0
Kaszczorek	13	23,1%	3	69,2%	9	7,7%	1
Bielawy-Grębocin	17	41,2%	7	58,8%	10	0,0%	0
Skarpa	70	68,6%	48	28,6%	20	2,9%	2
Rubinkowo	70	60,0%	42	38,6%	27	1,4%	1
Jakubskie-Mokre	150	67,3%	101	32,7%	49	0,0%	0
Wrzosa	88	79,5%	70	19,3%	17	1,1%	1
Chełmińskie	109	71,6%	78	28,4%	31	0,0%	0
Staromiejskie	53	62,3%	33	35,8%	19	1,9%	1
Bydgoskie	131	71,8%	94	26,7%	35	1,5%	2

Tabela 2. Poparcie dla ograniczenia ze względu na okręg zamieszkania. Opracowanie własne Biura Dialogu i Innowacji Miejskich na podstawie danych.

Uwzględniając podział Gminy na jednostki pomocnicze dostrzec można trzy grupy okręgów o odmiennym nastawieniu do konsultowanej propozycji ograniczeń.

- **Okręgi o wysokim poparciu dla ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych** – Czerniewice (100% poparcia przy niewielkim udziale osób mieszkających w okręgu), Wrzosa (79,5% – za, 19,3% – przeciw), Rudak (76,0% – za, 24,0% – przeciw), Bydgoskie (71,8% – za, 26,7% – przeciw),

- Chełmińskie (71,6% – za, 28,4% – przeciw), Skarpa (68,6% – za, 28,6% – przeciw) oraz Jakubskie-Mokre (67,3% – za, 32,7% – przeciw).
- Okręgi o umiarkowanym poparciu dla ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych – Staromiejskie (62,3% – za, 35,8% – przeciw), Rubinkowo (60,0% – za, 38,6% – przeciw), Stawki (60,0% – za, 40,0% – przeciw) oraz Podgórz (59,6% – za, 36,5% – przeciw).
 - Okręgi sprzeciwiające się ograniczeniu nocnej sprzedaży napojów alkoholowych – Bielawy-Grębocin (41,2% – za, 58,8% – przeciw) Kaszczorek (23,1% – za, 69,2% – przeciw).

Zakres terytorialny ograniczenia

Drugie pytanie w ankiecie dotyczyło preferowanego zakresu terytorialnego konsultowanego ograniczenia, a uczestnicy mogli wskazać, że oczekują ograniczenia dla całej Gminy lub określonych jednostek pomocniczych Gminy albo wskazać, że nie chcą jego wprowadzenia ani w całej Gminie, ani w poszczególnych jednostkach pomocniczych. Wśród 812 uczestników, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie **wyraźnie przeważało oczekiwanie wprowadzenia ograniczenia w całym Toruniu**, które popierało 66,1% uczestników (537 osób), zaś za wprowadzeniem wyłącznie w wybranych okręgach było 3,4% z nich (28). Równocześnie, 28,8% uczestników wskazywało, że ograniczenie nie powinno obowiązywać ani w całym mieście, ani w poszczególnych jednostkach pomocniczych (234 osoby), zaś 1,6% z nich nie miało w tej kwestii zdania (13 osób).

Wśród wskazywanych w komentarzach jednostek pomocniczych najczęściej mieszkańcy proponowali wprowadzenie ograniczenia w okręgach Staromiejskie (16 osób) i Bydgoskie (pięć osób). Po trzy osoby sugerowały objęcie nim okręgów Chełmińskie i Jakubskie-Mokre, dwie proponowały Stawki, a po jednym uczestniku rekomendowało okręgi Rubinkowo i Rudak. Dwie osoby uczestniczące w ankiecie konsultacyjnej zaproponowały, aby Okręg nr 12 – Staromiejskie stanowił przestrzeń pilotażu ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych, a na podstawie wniosków z próbnego wdrożenia przepisów sformułowane zostały rekomendacje dotyczące jego dalszego rozszerzenia na inne jednostki pomocnicze. Podkreślić

należy jednak, że preferencja wprowadzenia ograniczenia wyłącznie w wybranych okręgach spotkała się z niewielkim poparciem uczestników.

Wprowadzenie ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych powinno dotyczyć	Liczba odpowiedzi	Całej Gminy (proc.)	Całej Gminy	Wybranych okręgów (proc.)	Wybranych okręgów	Ani Gminy, ani okręgów (proc.)	Ani Gminy, ani okręgów	Nie mam zdania (proc.)	Nie mam zdania
Mieszkam w Toruniu	778	66,3%	516	3,6%	28	28,5%	222	1,5%	12
Pracuję w Toruniu	473	68,3%	323	3,2%	15	27,7%	131	0,8%	4
Prowadzę działalność gospodarczą	95	68,4%	65	0,0%	0	29,5%	28	2,1%	2
Uczę się lub studiuję	85	44,7%	38	4,7%	4	49,4%	42	1,2%	1
Działam na rzecz lokalnej społeczności	90	73,3%	66	2,2%	2	23,3%	21	1,1%	1
Interesuję się sprawami miasta	421	67,0%	282	2,9%	12	29,7%	125	0,5%	2
Inny powód	34	76,5%	26	0,0%	0	23,5%	8	0,0%	0

Tabela 3. Preferowany zakres terytorialny ograniczenia ze względu na grupę interesariuszy.
Opracowanie własne Biura Dialogu i Innowacji Miejskich na podstawie danych.

Osoby zainteresowane tematem konsultacji z powodu zamieszkania w Toruniu w dwóch trzecich sugerowały wprowadzenie ograniczenia w całym mieście (66,3%), a 3,6% z nich w wybranych jednostkach pomocniczych. Niespełna trzech na dziesięciu z nich proponowało rezygnację z ograniczenia bez względu na jego zakres terytorialny. Nieznacznie wyższe poparcie dla wprowadzenia ograniczenia w całym Toruniu charakteryzowało osoby pracujące w mieście (68,3%) lub prowadzące działalność gospodarczą (68,4%), a także interesujące się sprawami miasta (67,0%). Wyraźnie wyższa sympatia do tego pomysłu cechowała osoby działające na rzecz lokalnej społeczności (73,3%) i zainteresowane z innych powodów (76,5%). Interesującym jest fakt, że możliwość wprowadzenia

ograniczenia wyłącznie w wybranych jednostkach pomocniczych zmniejszyła negatywne ukierunkowanie opinii wśród osób uczących się lub studiujących w Toruniu, choć wciąż poparcie dla ograniczenia było w tej grupie najniższe.

Wprowadzenie ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych powinno dotyczyć	Liczba odpowiedzi	Całej Gminy (proc.)	Całej Gminy	Wybranych okręgów (proc.)	Wybranych okręgów	Ani Gminy, ani okręgów (proc.)	Ani Gminy, ani okręgów	Nie mam zdania (proc.)	Nie mam zdania
Podgórz	47	63,8%	30	6,4%	3	29,8%	14	0%	0
Stawki	39	59,0%	23	5,1%	2	35,9%	14	0%	0
Rudak	25	72,0%	18	8,0%	2	20,0%	5	0%	0
Czerniewice	4	100%	4	0%	0	0%	0	0%	0
Kaszczorek	12	25,0%	3	0%	0	58,3%	7	16,7%	2
Bielawy-Grębocin	17	41,2%	7	0%	0	52,9%	9	5,9%	1
Skarpa	70	72,9%	51	1,4%	1	22,9%	16	2,9%	2
Rubinkowo	68	60,3%	41	0%	0	38,2%	26	1,5%	1
Jakubskie-Mokre	150	64,0%	96	3,3%	5	32,0%	48	0,7%	1
Wrzosa	88	76,1%	67	2,3%	2	19,3%	17	2,3%	2
Chełmińskie	108	69,4%	75	3,7%	4	25,9%	28	0,9%	1
Staromiejskie	52	53,8%	28	9,6%	5	32,7%	17	3,8%	2
Bydgoskie	131	71,8%	94	3,1%	4	25,2%	33	0%	0

Tabela 4. Preferowany zakres terytorialny ograniczenia ze względu na okręg zamieszkania.
Opracowanie własne Biura Dialogu i Innowacji Miejskich na podstawie danych.

Wprowadzenie ograniczenia w całym mieście najsilniej oczekiwane było przez uczestników z okręgów Czerniewice (100%), Wrzosa (76,1%), Skarpa (72,9%), Rudak (72,0%), Bydgoskie (71,8%) oraz Chełmińskie (69,4%). Słabszym poparciem propozycja cieszyła się wśród uczestników mieszkających w okręgach Jakubskie-Mokre (64,0%), Podgórz (63,8%), Rubinkowo (60,3%) i Stawki (59,0%). Sceptycy wobec ograniczenia byli mieszkańcy okręgów Bielawy-Grębocin oraz

Kaszczorek. Specyficznym przypadkiem był Okręg Staromiejskie, gdzie ograniczenie w całym mieście popierało 53,8% uczestników, lecz dodatkowe 9,6% proponowało zawężenie przepisów do wybranych jednostek pomocniczych w komentarzach najczęściej wskazując swój okręg.

Godzina rozpoczęcia ograniczenia

Trzecie pytanie w ankiecie dotyczyło godziny, od której obowiązywać mogłoby w Toruniu ograniczenie nocnej sprzedaży napojów alkoholowych, w którym uczestnicy mogli wybrać godz. 22:00 (ustawowo najwcześniejszą możliwą godzinę wprowadzenia ograniczenia), godz. 23:00 lub zaproponować własną możliwość, a także zaznaczyć, że w ogóle nie chcą, aby ograniczenie zostało wprowadzone. **Kwestia godziny rozpoczęcia ograniczenia przyniosła w wynikach ankiety najbardziej zróżnicowane odpowiedzi** – nieco ponad połowa spośród 813 osób, które wyraziły swoją opinię (52,4%, 424 osoby) proponowała rozpoczęcie ograniczenia od godz. 22:00, co siódmy uczestnik (14,1%, 115 osób) preferował godz. 23:00, 3,6% inną godzinę (29 osób), trzech na dziesięciu rezygnację z wprowadzenia ograniczeń bez względu na możliwą godzinę rozpoczęcia (29,5%, 240 osób), a pięć osób nie miało zdania w tej kwestii.

Wśród alternatywnych propozycji godzin rozpoczęcia przeważały wcześniejsze niż dopuszczalna przepisem ustawy (19:00 – jedna osoba, 20:00 – dziesięć osób, 21:00 – 11 osób). Jeden uczestnik zaproponował godz. 22:30, a trzy osoby godz. 24:00. Warto, dla porównania skali poparcia przypomnieć, że 424 osoby opowiedziały się za godz. 22:00, a 115 uczestników za 23:00.

Największe poparcie dla rozpoczęcia ograniczenia od godz. 22:00 wykazywały osoby działające na rzecz lokalnej społeczności (58,4%, 52 osoby), prowadzące działalność gospodarczą (57,4%, 54 osoby) oraz zainteresowane tematem z innych powodów (61,8%, 21 osób). Nieznacznie wyższą preferencję względem ogółu wyników okazały osoby pracujące w Toruniu, a nieznacznie niższą uczestnicy zainteresowani sprawami miasta. Spośród osób uczących się lub studiujących w mieście jedynie 35,3% (30 osób) popierało wprowadzenie ograniczenia od godz. 22:00, a dodatkowe 14,1% od innej godziny, w tym od 23:00 (12 osób).

O której godzinie ograniczenie powinno rozpoczynać się w Toruniu?	Liczba odpowiedzi	Od godz. 22:00 (proc.)	Od godz. 22:00	Od godz. 23:00 (proc.)	Od godz. 23:00	Od innej godziny (proc.)	Od innej godziny	W ogóle nie powinno być wprowadzone (proc.)	W ogóle nie powinno być wprowadzone	Nie mam zdania (proc.)	Nie mam zdania
Mieszkam w Toruniu	774	52,6%	407	14,6%	113	3,5%	27	29,3%	227	1,2%	5
Pracuję w Toruniu	467	53,1%	248	16,9%	79	2,4%	11	27,6%	129	1,6%	4
Prowadzę działalność gospodarczą	94	57,4%	54	11,7%	11	2,1%	2	28,7%	27	1,9%	1
Uczę się lub studiuje	85	35,3%	30	10,6%	9	3,5%	3	50,6%	43	3,3%	1
Działam na rzecz lokalnej społeczności	89	58,4%	52	14,6%	13	3,4%	3	23,6%	21	0%	0
Interesuję się sprawami miasta	420	51,9%	218	14,8%	62	3,3%	14	30,0%	126	0,9%	2
Inny powód	34	61,8%	21	2,9%	1	11,8%	4	23,5%	8	0%	0

Tabela 5. Oczekiwana godzina rozpoczęcia ograniczenia ze względu na grupę interesariuszy. Opracowanie własne Biura Dialogu i Innowacji Miejskich na podstawie danych.

23:00 jako godzina rozpoczęcia ograniczenia była najbardziej preferowana przez osoby pracujące (16,9%, 79 osób), a najmniej przez osoby prowadzące działalność gospodarczą (11,7%, 11 osób), uczące się lub studiujące w Toruniu (10,6%, dziewięć osób) i zainteresowane konsultacjami z innych powodów (2,9%). Własną godzinę rozpoczęcia ograniczenia najczęściej preferowały osoby zainteresowane tematem z innych powodów, wskazując godziny poprzedzające dopuszczalne przepisami ustawy rozpoczęcie obowiązywania ograniczenia. W sprzeczności wobec propozycji ponownie wyróżniła się jedynie grupa młodych mieszkańców Torunia.

O której godzinie ograniczenie powinno rozpocząć się w Toruniu?	Liczba odpowiedzi	Od godz. 22:00 (proc.)	Od godz. 22:00	Od godz. 23:00 (proc.)	Od godz. 23:00	Od innej godziny (proc.)	Od innej godziny	W ogóle nie powinno być wprowadzone (proc.)	W ogóle nie powinno być wprowadzone	Nie mam zdania (proc.)	Nie mam zdania
Podgórz	51	39,2%	20	17,6%	9	5,9%	3	35,3%	18	2,0%	1
Stawki	39	43,6%	17	20,5%	8	0%	0	33,3%	13	2,6%	1
Rudak	25	60,0%	15	16,0%	4	4,0%	1	20,0%	5	0%	0
Czerniewice	4	100%	4	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0
Kaszczorek	12	25,0%	3	16,7%	2	0%	0	58,3%	7	0%	0
Bielawy-Grębocin	17	41,2%	7	0%	0	0%	0	58,8%	10	0%	0
Skarpa	69	52,2%	36	21,7%	15	0%	0	24,6%	17	1,4%	1
Rubinkowo	68	52,9%	36	7,4%	5	1,5%	1	38,2%	26	0%	0
Jakubskie-Mokre	151	53,0%	80	15,2%	23	2,0%	3	29,8%	45	0%	0
Wrzosa	87	64,4%	56	12,6%	11	2,3%	2	19,5%	17	1,1%	1
Chełmińskie	107	49,5%	53	14,0%	15	10,3%	11	26,2%	28	0%	0
Staromiejskie	52	50,0%	26	3,8%	2	9,6%	5	36,5%	19	0%	0
Bydgoskie	131	54,2%	71	16,0%	21	2,3%	3	26,7%	35	0,8%	1

Tabela 6. Oczekiwana godzina rozpoczęcia ograniczenia ze względu na okręg zamieszkania. Opracowanie własne Biura Dialogu i Innowacji Miejskich na podstawie danych.

Istotne różnice preferencji uczestników zauważalne są również między jednostkami pomocniczymi. Rozpoczęcia obowiązywania ograniczenia od godz. 22:00 najsilniej oczekują mieszkańcy okręgów Czerniewice, Wrzosa i Rudak. Wynik zbliżony dla średniej całej populacji wystąpił w przypadku mieszkańców okręgów Bydgoskie, Jakubskie-Mokre, Rubinkowo i Skarpa, a nieznacznie niższy dla Staromiejskiego i Chełmińskiego. Równocześnie, rozpoczęcie od godz. 23:00 było bardziej preferowane przez uczestników z okręgów Skarpa, Stawki, Podgórz, Kaszczorek, Rudak, Bydgoskie i Jakubskie-Mokre, spotykając się z niechętnym nastawieniem

mieszkańców Czerniewic, Bielaw-Grębocina i Staromiejskiego. Inne godziny wskazywane były przede wszystkim przez uczestników z okręgów Chełmińskie i Staromiejskie, którzy w komentarzach najczęściej sugerowali wcześniejszą porę rozpoczęcia obowiązywania ograniczenia. Szczególnie ciekawą obserwacją na podstawie danych z ankiety jest wyższa akceptacja ograniczenia wśród mieszkańców Kaszczorka, jeśli rozpoczynałoby się od godz. 23:00 – wówczas poparcie wzrastało dwukrotnie względem początkowego pytania o wprowadzenie nocnego ograniczenia napojów alkoholowych.

Godzina zakończenia ograniczenia

Ostatnie pytanie w ankiecie dotyczyło godziny, do której obowiązywać mogłoby w Toruniu ograniczenie nocnej sprzedaży napojów alkoholowych, w którym uczestnicy mogli wybrać godz. 6:00 (ustawowo najpóźniejszą możliwą godzinę zakończenia ograniczenia), godz. 5:00 lub zaproponować własną możliwość, a także zaznaczyć, że w ogóle nie chcą, aby ograniczenie zostało wprowadzone. Wśród zwolenników **dominowała chęć ograniczenia nocnej sprzedaży do godz. 6:00**, wspierana przez sugestię jego wydłużenia poza godziny dopuszczone przepisem ustawy. Niemal sześciu na dziesięciu spośród 808 osób, które udzieliły odpowiedzi na czwarte pytanie (59,4%, 480 osób) wybrało godz. 6:00, a 9,4% (76 osób) zaproponowało inną godzinę, zaś 1,7% (14 osób) wolałoby, aby ograniczenie obowiązywało do godz. 5:00. Prawie trzech na dziesięciu uczestników utrzymało swoją niechęć do wprowadzenia ograniczenia (29,1%, 235 osób), a trzy osoby (0,4%) nie miało zdania w tej sprawie.

W 75 komentarzach pozostawionych przez uczestników, którzy zaproponowali inną godzinę zakończenia obowiązywania ograniczenia ani razu nie pojawiła się propozycja wcześniejsza niż godz. 6:00, co oznacza, że wszystkie pomysły wykraczały poza dopuszczany przepisem ustawy czas obowiązywania ograniczenia. Najwięcej uczestników (32 osoby) sugerowały godz. 8:00, 14 osób rekomendowało godz. 10:00, a 11 – godz. 7:00. Dziewięć razy pojawiła się propozycja godz. 9:00, cztery razy – godz. 12:00, trzy razy – godz. 13:00, a raz godz. 11:00. Ilościowo, najwięcej uczestników akceptowało wprowadzenie ograniczenia w tym pytaniu –

łącznie, w różnym zakresie, poparło je 570 osób wobec 554 osób popierających wprowadzenie ograniczenia (pyt. 1), 565 osób w zależności od zakresu terytorialnego (pyt. 2) i 568 osób w zależności od godziny rozpoczęcia (pyt. 3).

O której godzinie ograniczenie powinno kończyć się w Toruniu?	Liczba odpowiedzi	Do godz. 6:00 (proc.)	Do godz. 6:00	Do godz. 5:00 (proc.)	Do godz. 5:00	Do innej godziny (proc.)	Do innej godziny	W ogóle nie powinno być wprowadzone (proc.)	W ogóle nie powinno być wprowadzone	Nie mam zdania (proc.)	Nie mam zdania
Mieszkam w Toruniu	772	60,1%	464	1,8%	14	9,3%	72	28,8%	222	0,6%	3
Pracuję w Toruniu	466	62,0%	289	1,7%	8	8,8%	41	27,5%	128	0,7%	2
Prowadzę działalność gospodarczą	93	57,0%	53	0%	0	14,0%	13	29,0%	27	1,9%	1
Uczę się lub studiuje	85	42,4%	36	1,2%	1	9,4%	8	47,1%	40	0%	0
Działam na rzecz lokalnej społeczności	88	69,3%	61	1,1%	1	6,8%	6	22,7%	20	0%	0
Interesuję się sprawami miasta	418	60,0%	251	1,7%	7	9,1%	38	29,2%	122	0,4%	1
Inny powód	34	55,9%	19	0%	0	20,6%	7	23,5%	8	0%	0

Tabela 7. Oczekiwana godzina zakończenia ograniczenia ze względu na grupę interesariuszy. Opracowanie własne Biura Dialogu i Innowacji Miejskich na podstawie danych.

Zakończenie ograniczenia o godz. 6:00 miało najwyższe poparcie wśród osób działających na rzecz lokalnej społeczności, pracujących w Toruniu oraz ogólnej grupie mieszkańców miasta i grupie osób zainteresowanych sprawami miasta. Ponownie, najmniejszym poparciem regulacja cieszyła się wśród osób uczących się lub studiujących w Toruniu, co potwierdza konsekwentną niechęć młodych

mieszkańców do konsultowanego ograniczenia. Jego zakończenie o godz. 5:00 spotkało się z marginalnym poparciem, głównie wśród pracujących w Toruniu oraz interesujących się sprawami miasta. Co ciekawe, dość silna preferencja wydłużenia zakazu sprzedaży poza godziny dopuszczane w ustawie charakteryzowała osoby prowadzące działalność gospodarczą w Toruniu.

O której godzinie ograniczenie powinno zakończyć się w Toruniu?	Liczba odpowiedzi	Do godz. 6:00 (proc.)	Do godz. 6:00	Do godz. 5:00 (proc.)	Do godz. 5:00	Do innej godziny (proc.)	Do innej godziny	W ogóle nie powinno być wprowadzone (proc.)	W ogóle nie powinno być wprowadzone	Nie mam zdania (proc.)	Nie mam zdania
Podgórz	51	49,0%	25	2,0%	1	11,8%	6	35,3%	18	2,0%	1
Stawki	39	66,7%	26	0%	0	0%	0	33,3%	13	0%	0
Rudak	25	72,0%	18	0%	0	8,0%	2	20,0%	5	0%	0
Czerniewice	4	75,0%	3	0%	0	25,0%	1	0%	0	0%	0
Kaszczorek	11	36,4%	4	0%	0	0%	0	63,6%	7	0%	0
Bielawy-Grębocin	17	35,3%	6	0%	0	5,9%	1	58,8%	10	0%	0
Skarpa	69	60,9%	42	4,3%	3	11,6%	8	21,7%	15	1,4%	1
Rubinkowo	68	54,4%	37	1,5%	1	5,9%	4	38,2%	26	0%	0
Jakubskie-Mokre	150	60,0%	90	2,0%	3	8,0%	12	30,0%	45	0%	0
Wrzosey	87	67,8%	59	0%	0	12,6%	11	19,5%	17	0%	0
Chełmińskie	107	56,1%	60	0,9%	1	16,8%	18	26,2%	28	0%	0
Staromiejskie	52	53,8%	28	3,8%	2	7,7%	4	34,6%	18	0%	0
Bydgoskie	128	64,1%	82	2,3%	3	7,0%	9	25,8%	33	0,8%	1

Tabela 8. Oczekiwana godzina zakończenia ograniczenia ze względu na okręg zamieszkania. Opracowanie własne Biura Dialogu i Innowacji Miejskich na podstawie danych.

Opinie zróżnicowane były między uczestnikami zamieszkałymi w różnych jednostkach pomocniczych. Godz. 6:00 silnie preferowana była przez mieszkańców okręgów Czerniewice i Rudak, a w nieco mniejszym stopniu również w okręgach

Wrzosa, Stawki i Bydgoskie. Zbliżone do ogólnego poparcia zaobserwowano dla uczestników z Skarpy i Jakubskiego-Mokrego, a nieco obniżone dla Chełmińskiego, Rubinkowa, Staromiejskiego i Podgórza. Ogólnie, nieprzychylni wprowadzeniu ograniczenia pozostali uczestnicy z okręgów Kaszczorek i Bielawy-Grębocin. Sporadycznie rekomendowano zakończenie ograniczenia o godz. 5:00, lecz taka odpowiedź wskazana była przez mieszkańców mniej niż połowy okręgów – po trzy razy przez mieszkańców Skarpy, Jakubskiego-Mokrego i Bydgoskiego, dwa razy przez mieszkańców Staromiejskiego, a po razie przez mieszkańców Podgórza, Rubinkowa i Chełmińskiego.

Inne godziny zakończenia obowiązywania ograniczenia, które – jak wskazano powyżej – we wszystkich opiniach zbiegały się z sugestią jego wydłużenia ponad ustawową możliwość były popularne wśród uczestników z okręgów Czerniewice, Chełmińskie, Wrzosa, Podgórz i Skarpa. Ponownie pokazuje to istotność potrzeby ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych oraz szerzej, działań Gminy na rzecz przeciwdziałania nadużywaniu alkoholu nie tylko w ramach Zespołu Staromiejskiego i okręgów śródmiejskich, ale i na obszarach bardziej oddalonych od centrum miasta, w tym na Lewobrzeżu, Skarpie i Wrzosach.

Analiza treści opinii

Uczestnicy ankiety konsultacyjnej mieli również możliwość wyrażenia swoich opinii, tak w komentarzach pod poszczególnymi pytaniami merytorycznym, jak w ogólnym pytaniu opisowym, w którym mogli wyrazić swoje oczekiwania wobec ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży lub **innych kwestii mających znaczenie dla potencjalnego projektu uchwały**. Łącznie zgromadzono 285 indywidualnych opinii przekazanych przez uczestników konsultacji, które poddane zostały szczegółowej analizie.

Ogólne wnioski dotyczące opinii mieszkańców

Zwolennicy i przeciwnicy ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych prezentowali dwie niezależne argumentacje swojego stanowiska. **Zwolennicy ograniczenia** wskazywali na ograniczenie liczby pijanych osób w przestrzeni

publicznej, zmniejszenie ryzyka agresji, awantur czy aktów wandalizmu, poprawę poczucia bezpieczeństwa na Zespole Staromiejskim i w okręgach śródmiejskich, ograniczenie hałasu w nocy i zaśmiecania przestrzeni ogólnodostępnych, odciążenie służb (policji, straży miejskiej, pogotowia ratunkowego) oraz poprawę komfortu mieszkańców w centrum miasta. **Przeciwnicy ograniczenia** swoje stanowisko argumentowali przekonaniem, że nie rozwiązuje ono problemu, lecz przenosi je w inne miejsca oraz opinią, że to nie sklepy, a lokale gastronomiczne generują zagrożenia wpływające na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. Część z nich wskazywała również na możliwe ryzyko zastępowania niedostępnych napojów alkoholowych innymi używkami.

Wątpliwości poddawano również skuteczność ograniczenia – część przeciwników sugerowała, że zmieni ono niewiele w realnym spożyciu, ponieważ zainteresowani zakupią zapas napojów alkoholowych, a osoby uzależnione znajdą alternatywne źródła zaopatrzenia. W efekcie, ograniczenie będzie bardziej uciążliwe dla „zwykłych mieszkańców” niż osób nadużywających napojów alkoholowych. Ponadto, istotną argumentacją przeciwników były wątpliwości dotyczące możliwości obchodzenia zakazu, np. zmiany sklepu w lokal gastronomiczny od godz. 22:00, organizacji imprez zamkniętych w sklepach czy wynoszenia alkoholu z lokali gastronomicznych.

Zarówno wśród zwolenników, jak i przeciwników ograniczenia pojawiły się propozycje działań, które mogłyby dodatkowo lub alternatywnie adresować problemy społeczne będące źródłem inicjatywy wdrożenia ograniczenia. Niektórzy uczestnicy sugerowali: dalsze ograniczenie liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wprowadzenie całkowitego zakazu ich sprzedaży na stacjach benzynowych, ograniczenie liczby zezwoleń na Zespole Staromiejskim i w pobliżu domów studenckich oraz systematyczne kontrole sklepów sprzedających napoje alkoholowe.

W komentarzach uczestników pojawiły się również inne propozycje działań, często wykraczające poza możliwości Gminy Miasta Toruń, np. wprowadzenia kaucji za butelki szklane o objętości poniżej 0,5 litra, zwiększenie dostępności automatów zbierających opakowania po napojach czy wyposażenie sklepów w alkomaty do

badania trzeźwości klientów. Pomysły wpisywały się w szerszy kontekst działań oczekiwanych, wśród których kluczowym było egzekwowanie **zakazu sprzedaży napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym**, wzmocnienie profilaktyki i edukacji prozdrowotnej oraz rozwijanie programów pomocowych dla osób zmagających się z uzależnieniami.

Ważnym wątkiem zebranych opinii było również **egzekwowanie przepisów**. Zwolennicy ograniczenia oczekują również zwiększenia liczby patroli nocnych policji i straży miejskiej, regularnych i systematycznych kontroli sklepów, surowych i nieuchronnych kar za łamanie zakazu, a także blokady kas uniemożliwiającej sprzedaż napojów alkoholowych w godzinach obowiązywania ograniczenia oraz jasnego oznaczenia godzin ograniczenia w każdym sklepie. Proponowano także dokonanie kompleksowej ewaluacji wprowadzonych przepisów po dwóch latach ich obowiązywania w celu oceny ich skuteczności i ewentualnej korekty.

Spór dotyczący ograniczenia nocnej sprzedaży

Zwolennicy wprowadzenia ograniczenia w swoich uzasadnieniach odwoływali się przede wszystkim do **konsekwencji społecznych nadużywania napojów alkoholowych**, argumentując, że „alkohol nie jest produktem pierwszej potrzeby”, a ograniczenie jego dostępności będzie korzystnie wpływać na dobrostan mieszkańców oraz zwiększać ochronę dzieci i młodzieży przed dostępem do napojów alkoholowych. Wskazywano również na szeroki kontekst profilaktyczny, obejmujący tak przeciwdziałanie uzależnieniom, jak i możliwe zmniejszenie liczby wypadków lub przypadków przemocy domowej.

Przeciwnicy ograniczenia ukierunkowani byli głównie na względy ideowe, sugerując, że zakaz stanowi formę **ograniczenia wolności i swobód obywatela**, „ustawiania życia innym”, w którym wprowadzane ograniczenia są nadmierne i nieuzasadnione. Równocześnie, przeciwnicy wskazywali, że Toruń jest miastem studenckim, a konsultowana propozycja najbardziej dotknie młodych mieszkańców. Innym zastrzeżeniem było przekonanie o **nierównym traktowaniu sklepów względem lokali gastronomicznych**, których ograniczenie nie będzie dotyczyło.

Wątek lokalnej przedsiębiorczości kontynuowany był w obawach o wpływ regulacji na kondycję małych sklepów osiedlowych, które pozbawione części przychodów wynikających z nocnej sprzedaży napojów alkoholowych mogą zostać zmuszone do **redukcji zatrudnienia lub zakończenia działalności**. Obawa wzmacniana była wśród tych uczestników poczuciem niesprawiedliwego traktowania właścicieli sklepów przez brak ograniczeń dla lokali gastronomicznych.

Niewielka grupa uczestników ankiety wyraziła również niepokój przed rozwojem nielegalnej sprzedaży napojów alkoholowych oraz możliwością rozprzestrzenienia alkoholu niewiadomego pochodzenia, którego spożycie może być niebezpieczne.

Szczegółowa analiza treści wyrażonych opinii

Dominujące słowa w wypowiedziach uczestników (analiza frekwencji) wskazują na:

- przewagę ocen normatywnych – formułowanie sądów oceniających, sprzeciwu lub poparcia, np. *nie, jest, to, że, uważam,*
- koncentrację na kwestiach alkoholu i sprzedaży – bezpośrednie powiązanie treści wypowiedzi z przedmiotem konsultacji, np. *alkoholu, alkohol, zakaz, ograniczenie, sprzedaży,*
- kontekst czasu i miejsca – intensywnym odnoszeniu się uczestników do okresu i lokalizacji występowania problemów, np. *na, do, po, od, godzinach.*

Powiązania semantyczne (sieć współwystępowania) prezentują cztery wątki treści przedstawionych opinii: ocenę sensowności ograniczenia, argumentację krytyki ograniczenia, kontekst czasu i miejsca problemów oraz odizolowaną od innych kwestię sprzedaży napojów alkoholowych na stacjach benzynowych.

Rozpoznane w opiniach uczestników kategorie tematyczne pozwalają określić **pięć głównych tematów wypowiedzi**:

- **związek regulacji z porządkiem publicznym**, zarówno jako sposób poprawy poczucia bezpieczeństwa i dobrostanu mieszkańców (dla zwolenników), jak i sposobu ograniczania wolności lub środka o ograniczonej skuteczności (dla przeciwników);

- **wolność wyboru i sprzeciw wobec zakazów**, wyrażane przez przeciwników krytyczne oceny ingerencji samorządu w decyzje mieszkańców, ewaluacje ideologiczne intencji ograniczenia, zastrzeżenia wobec skuteczności czy obawy wobec możliwych konsekwencji regulacji dla przedsiębiorczości;
- **poranna sprzedaż napojów alkoholowych**, która przez uczestników postrzegana jest jako poważniejszy problem niż sprzedaż nocna, ponieważ skutkuje ryzykiem spożycia przed rozpoczęciem pracy;
- **problemy Zespołu Staromiejskiego**, które generowane są zarówno przez dostępność alkoholu w sklepach, jak i lokalach gastronomicznych, skutkując niebezpiecznym lub agresywnym zachowaniem, hałasem i zakłócaniem ciszy nocnej czy zaśmieceniem przestrzeni miejskiej – równoległe wskazywaną przyczyną problemów jest niewystarczająca liczba partoli służb;
- **dostępność napojów alkoholowych na stacjach benzynowych**, która krytykowana była przez część uczestników rekomendujących całkowity zakaz sprzedaży napojów alkoholowych na stacjach benzynowych.

Narracyjnie, centralnymi zagadnieniami są **bezpieczeństwo i wolność**, które prowadzą do polaryzacji wyrażanych opinii. Wiodącymi narracjami jest chęć poprawy poczucia bezpieczeństwa mieszkańców poprzez wprowadzenie ograniczenia, która konkuruje z sprzeciwem wobec propozycji wynikającym z liberalnego rozumienia swobód i wolności. Równoległe występują, głównie wśród zwolenników, narracje nawołujące do przeciwdziałania porannemu spożywaniu napojów alkoholowych oraz ich dostępności na stacjach benzynowych.

Ponadto, częstotliwość występowania poszczególnych słów w opiniach wskazuje na przecinanie się dwóch głównych narracji w kwestiach **problemów Zespołu Staromiejskiego oraz lokalnej przedsiębiorczości**. Dyskurs skoncentrowany jest we wszystkich czterech narracjach na kwestiach związanych z głównymi tematami wypowiedzi: silnej negacji artykułującej sprzeciw, celowości regulacji i zakazów, dostępności alkoholu oraz przestrzeni miejskiej.

Dobrze widoczne jest to na poniższej chmurze słów, odzwierciedlającej częstotliwość i wagę występowania słów w analizowanym korpusie.

Podgórz i Skarpa. Natomiast, zainteresowanie sprawami **regulacji dotyczących stacji benzynowych** wyraźnie wybrzmiewało w opiniach mieszkańców okręgów Rudak, Kaszczorek, Wrzosa, Rubinkowo i Skarpa, angażując również mieszkańców okręgów Chełmińskie, Podgórz, Jakubskie-Mokre i Staromiejskie – w tej warstwie brak zainteresowania okazywali w zasadzie tylko uczestnicy z Bielaw-Grębocina oraz Stawek, którzy silnie ukierunkowani byli na dwa wcześniejsze obszary.

Warstwy dyskursu uczestników	Oceny normatywne	Poczucie bezpieczeństwa	Regulacje dotyczące stacji paliw
Podgórz	21,9%	39,5%	38,6%
Stawki	66,2%	17,1%	16,7%
Rudak	24,6%	26,2%	49,2%
Czerniewice	b.d.	b.d.	b.d.
Kaszczorek	4,7%	47,4%	47,9%
Bielawy-Grębocin	1,8%	96,5%	1,7%
Skarpa	20,9%	35,5%	43,7%
Rubinkowo	32,6%	22,4%	44,9%
Jakubskie-Mokre	43,2%	18,9%	38,0%
Wrzosa	31,0%	23,1%	45,9%
Chełmińskie	28,3%	32,5%	39,2%
Staromiejskie	34,6%	28,2%	37,2%
Bydgoskie	41,6%	25,6%	32,9%

Tabela 9. Dystrybucja zainteresowania warstwami dyskursu wśród uczestników ze względu na okręg zamieszkania. Opracowanie własne Biura Dialogu i Innowacji Miejskich na podstawie modelowania tematów (analizy LDA).

Warstwy dyskursu opinii łączyły się ze sobą w czterech obszarach zainteresowania uczestników. Po pierwsze, oceny normatywne często wspierane były argumentami dotyczącymi poczucia bezpieczeństwa, wskazując na potrzebę ograniczenia wynikającą z konieczności redukcji zachowań negatywnych społecznie. Podobnie, wśród przeciwników, oceny normatywne nakładały się z negatywną oceną wpływu ograniczenia na bezpieczeństwo (np. „zakaz nie zadziała”, „zakaz nie ma sensu”).

Trzecim obszarem łączącym oceny normatywne z zainteresowaniem poczuciem bezpieczeństwa było odniesienie argumentów do zastosowania ograniczenia w przestrzeni miejskiej (kontekst czasu i miejsca) i jego znaczenia dla wizerunku miasta. Po czwarte, oceny normatywne łączyły się również z opiniami o regulacjach dotyczących stacji benzynowych, które wyszczególnione zostały przez uczestników jako osobna kategoria problemowa.

Narracja **normatywna** cechowała się językiem oceniającym, generalizującym oraz moralizującym, zauważalnym w szczególności w opiniach uczestników z okręgów Stawki, Jakubskie-Mokre i Bydgoskie. Ponadto, obok silnej oceny moralnej, akcentowane były argumenty ideologiczne (przez zwolenników i przeciwników) oraz ukierunkowanie na powinności. Poniżej wybrane zostały reprezentatywne przykłady wyrażanych opinii normatywnych.

Nie powinno być żadnych ograniczeń nocnej (ani żadnej innej) sprzedaży napojów alkoholowych. (...) Ograniczenia takie naruszają prawa i wolności człowieka (...) oraz zmierzają do działań charakterystycznych dla państwa totalitarnego.

- osoba mieszkająca w Okręgu nr 12 – Staromiejskie

Uważam, że kwestia prohibicji powinna być rozpatrywana przede wszystkim w kontekście skali problemów społecznych, z jakimi mierzy się dane miasto. (...) Sama prohibicja bez wsparcia terapeutycznego i systemowego może okazać się nieskuteczna.

- osoba mieszkająca w Okręgu nr 11 – Chełmińskie

Wprowadzenie zakazu przyniesie odwrotny efekt. Będzie się kupować więcej alkoholu na zapas. A jak już będzie się go miało to go się wypije.

- osoba mieszkająca w Okręgu nr 8 – Rubinkowo

Narracja **bezpieczeństwa** cechowała się językiem skupionym na konsekwencjach i zachowaniu w kontekście porządku publicznego, silnie akcentując ograniczenie jako rozwiązanie problemu dostrzeganego przez osoby doświadczające zagrożeń. Równocześnie, opowieść często ukierunkowana była na opisywanie ograniczenia jako wyboru zdroworozsądkowego czy wpisującego się w tożsamość miasta. Opinie

te wyrażnie skoncentrowane były w opisowych wypowiedziach uczestników mieszkających w okręgach Bielawy-Grębocin, Kaszczorek oraz Podgórz, a więc tych, w których ogólne poparcie dla regulacji było niższe niż w całej populacji. Poniżej przedstawione są reprezentatywne przykłady takich wypowiedzi.

W nocy strach chodzić po starówce, poza starówką również, tyle pijaków chodzi.

- osoba mieszkająca w Okręgu nr 10 – Wrzosey

Przekonują mnie doświadczenia innych samorządów, które wprowadziły podobne regulacje i w których to poprawiło się bezpieczeństwo.

- osoba mieszkająca w Okręgu nr 6 – Bielawy-Grębocin

(Motywacją ograniczenia jest) poprawa dobrostanu mieszkańców oraz bezpieczeństwa w mieście.

- osoba mieszkająca w Okręgu nr 8 – Rubinkowo

Narracja odnosząca się do **stacji benzynowych** miała charakter regulacyjny, a jej język był raczej techniczny lub proceduralny. Chętniej sięgali po nią uczestnicy mieszkający w okręgach Rudak, Kaszczorek, Wrzosey, Rubinkowo i Skarpa. Poniżej zamieszczone są reprezentatywne przykłady takich opinii.

Bezwzględny zakaz sprzedaży alkoholu na stacjach benzynowych niezależnie od godziny również powinien zostać wprowadzony.

- osoba mieszkająca w Okręgu nr 1 – Podgórz

Usunąć alkohol ze stacji paliw – w ogóle.

- osoba mieszkająca w Okręgu nr 3 – Rudak

Miasto powinno wprowadzić na stacjach benzynowych całkowity zakaz sprzedaży napojów alkoholowych, a nie tylko wysokoprocentowych.

- osoba mieszkająca w Okręgu nr 8 – Rubinkowo

Analiza stylu komentarzy

Uczestnicy wyrażali opinie na trzy sposoby – poprzez bardzo krótkie komentarze, wypowiedzi składające się z dwóch do czterech zdań lub rozbudowane stanowiska, których długość dochodziła do kilkunastu zdań. Krótkie komentarze cechowała minimalna argumentacja i częściej wykorzystywane były przez przeciwników ograniczenia (np. „Jestem przeciw”, „Zakaz nic nie da”, „Nie ma to sensu”, ale też „Powinno być ograniczenie”). Kilkudzaniowe wypowiedzi częściej były stosowane przez zwolenników ograniczenia, a w ich treści odnosili się do wpływu dostępności napojów alkoholowych na zachowanie ludzi, przykładów z innych miast, a także kwestii sprzedaży alkoholu na stacjach benzynowych. Rozbudowane stanowiska pojawiały się tak wśród zwolenników, jak i przeciwników ograniczenia, przybierając formę tematycznych analiz społecznych, np. opisujących codzienne życie na Zespole Staromiejskim, zagrożenia wynikające z porannego spożywania napojów alkoholowych, nagminność spożywania „małpek” czy możliwy wpływ ekonomiczny konsultowanego ograniczenia.

Logika argumentacji obejmowała zdania deklaratywne, charakterystyczne dla przeciwników ograniczenia, zdania przyczynowo-skutkowe, typowe dla zwolenników oraz zdania wyjaśniające, najczęściej odnoszące się do kwestii dostępności napojów alkoholowych na stacjach paliw.

W analizowanej treści opinii dominowała **silna modalność normatywna**, wyrażana poprzez użycie sformułowań „powinno” lub „nie powinno”. W narracji bezpieczeństwa często zastępowała ją modalność możliwości, wyrażana przez sformułowania „może to spowodować” lub „może być problemem”. Z kolei, narracja odnosząca się do stacji benzynowych częściej wykorzystywała modalność konieczności poprzez wykorzystanie słów „trzeba” lub „należy”.

Najsilniejszym znacznikiem stylistycznym komentarzy była **negacja**, a samo słowo „nie” było najczęściej występującym słowem w korpusie. Negacja występowała głównie w dwóch przeciwstawnych funkcjach – po pierwsze, jako **sprzeciw wobec zakazu**, a po drugie, jako **krytyka dotychczasowego braku działań**. W drugim przypadku uczestnicy, popierając wprowadzenie ograniczenia, równocześnie

krytykowali brak kontroli punktów sprzedaży, niewystarczającą aktywność Straży Miejskiej oraz brak kompleksowego planu działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa na Zespole Staromiejskim.

Różnice między zwolennikami i przeciwnikami ograniczenia widoczne były również w intensywności ocen. Zwolennicy chętniej sięgali po **język techniczny**, korzystając z bardziej sformalizowanego opisu swoich opinii. Z kolei przeciwnicy częściej wykorzystywali **język emocjonalny**, akcentując swoją niechęć lub oburzenie wobec konsultowanej propozycji. Pozwala to na interesującą obserwację – emocjonalne etykietowanie silnie nasycone było w opiniach normatywnych, sugerując istotną motywację ideologiczną części uczestników konsultacji, która skłaniała ich do obrony ich zdaniem naruszanych wolności i swobód obywatelskich.

Cecha	Zwolennicy	Przeciwnicy
Długość zdań	dłuższe, wielozdaniowe	krótsze, hasłowe
Modalność języka	<i>należy, trzeba, mogłoby poprawić</i>	<i>nie powinno, jest bez sensu</i>
Styl argumentacji	przyczynowo-skutkowy	normatywno-emocjonalny
Słownictwo	techniczne	wartościujące
Struktura	opis problemu – rozwiązanie	teza – ocena
Negacja	krytyka stanu obecnego	krytyka ograniczenia

Tabela 10. Porównanie cech wypowiedzi zwolenników i przeciwników ograniczenia. Opracowanie własne Biura Dialogu i Innowacji Miejskich na podstawie analizy językowej stylu komentarzy.

Różnice widoczne były także w narracjach zwolenników i przeciwników. Zwolennicy koncentrowali się na konkretnych działaniach lub problemach, a przeciwnicy na ogólnych zasadach. Przyczynowo-skutkowa argumentacja zwolenników trafiała na normatywno-emocjonalne uzasadnienie przeciwników. Zwolennicy koncentrowali się na określonym kontekście czasu i miejsca (np. Zespole Staromiejskim, stacjach paliw), zaś przeciwnicy kierowali się obserwacją braku problemu we własnym otoczeniu. Podsumowując, argumentacja zwolenników odnosiła się przede

wszystkim do **dobra wspólnego toruńskiej społeczności**, podczas gdy osoby przeciwnie ograniczeniu koncentrowały się na **dobrze jednostki**, w tym interesie przedsiębiorców.

Rekomendacje

Na podstawie wyników ankiety konsultacyjnej można zaproponować **wprowadzenie ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych na terenie całej Gminy Miasta Toruń w godzinach od 22:00 do 6:00**. Równocześnie, należy zauważyć, że istotnym czynnikiem zwiększającym akceptację przeciwników ograniczenia było **przesunięcie godziny rozpoczęcia obowiązywania ograniczenia na 23:00**, które można uznać za rozpoznany w ramach procesu konsultacyjnego środek łagodzący uciążliwość ograniczenia dla osób sceptycznych wobec jego wprowadzenia.

Konsultowany temat cechowała wyraźna polaryzacja opinii, w szczególności odnosząca się do konfliktów między bezpieczeństwem a wolnością oraz dobrem wspólnym a potrzebami indywidualnymi. Z tego powodu rekomendowanym jest rozważenie zastosowania rozwiązań ograniczających intensyfikację sporu, np. przez przesunięcie godziny rozpoczęcia obowiązywania ograniczenia, wykorzystanie okresu przejściowego dla przepisów oraz równoczesne rozszerzenie zakresu działań na rzecz bezpieczeństwa mieszkańców i porządku publicznego.

OPINIE UCZESTNIKÓW KONSULTACJI

Informacja o przebiegu spotkań konsultacyjnych

W spotkaniu konsultacyjnym, które odbyło się 14 marca 2026 r. w Hali Sportowej Zespołu Szkół Przemysłu Spożywczego w Toruniu udział wzięło **27 osób**, które mogły dobrowolnie i swobodnie uczestniczyć w otwartej dyskusji dotyczącej propozycji wprowadzenia ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych oraz możliwego zakresu terytorialnego i czasowego regulacji. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele kluczowych interesariuszy tematu – przedsiębiorców, młodych mieszkańców, rodziców młodzieży, osób pracujących w Toruniu, osób aktywnie działających na rzecz lokalnych społeczności oraz służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w mieście.

Wprowadzenia do przedmiotu konsultacji dokonała II Zastępczyni Prezydenta Miasta Torunia Dagmara Zielińska opisując zadania przeciwdziałania uzależnieniom i rozwiązywania problemów alkoholowych w Gminie Miasta Toruń. Poinformowała, że przed przystąpieniem do konsultacji zasadność wprowadzenia ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych omawiana była z przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi i mieszkańcami zgłaszającymi taką potrzebę, a także kierowany przez nią zespół dokonał analizy ilościowej na podstawie danych izby wytrzeźwień, szpitali, policji i straży miejskiej. Kluczowe w ocenie problemu dane dotyczyły:

- liczby osób przyjętych do izby wytrzeźwień – ponad 3 800 osób w 2025 r., których przeciętny koszt pobytu wyniósł 850 zł, generując łączny koszt utrzymania placówki na poziomie ok. 3 mln zł;
- liczby osób pod wpływem alkoholu przyjętych przez toruńskie szpitalne oddziały ratunkowe i hospitalizowanych – w 2023 r. było to 425 osób, w 2024 r. 502 osoby, a w 2025 r. 514 osób, w tym w godzinach nocnych było to odpowiednio 133, 110 i 139 osób. Indywidualny koszt hospitalizacji, w zależności od długości pobytu i zastosowanych procedur medycznych, wyniósł od 400 do 1 500 zł;

— liczby osób, do których odnosiły się interwencje Straży Miejskiej w Toruniu związane z spożyciem alkoholu – w 2022 r. było to 2612 osób, w 2023 r. 2317 osób, w 2024 r. 2974 osoby, a w 2025 r. 2497 osób.

Uwarunkowania wprowadzenia ograniczenia i przykłady z innych samorządów omówił dyrektor Biura Toruńskiego Centrum Miasta w Urzędzie Miasta Torunia Łukasz Drygalski, przywołując w swojej prezentacji m.in. ustalenia rozmów prowadzonych przez Biuro z przedsiębiorcami prowadzącymi działalność na Zespole Staromiejskim oraz Radą Okręgu nr 12 – Staromiejskie, uchwały dotyczące ograniczenia nocnej sprzedaży przyjęte przez inne samorzady w regionie i kraju oraz ogólnopolskie badania opinii publicznej dotyczące przedmiotu regulacji. Szerszego wprowadzenia do uwarunkowań prawnych dokonał dyrektor Wydziału Komunikacji i Działalności Gospodarczej Urzędu Miasta Torunia Łukasz Typek wskazując, że wprowadzenie regulacji stanowić ma realizację **obowiązkowego zadania samorządu, jakim jest ograniczanie dostępu do napojów alkoholowych**, zaś dodatkową motywacją może być troska o bezpieczeństwo mieszkańców oraz porządek publiczny.

Na prośbę uczestników spotkania dyrektor Typek przedstawił dane dotyczące liczby wydanych w mieście koncesji z uwzględnieniem poszczególnych kategorii zezwoleń – obowiązująca od 2018 r. uchwała Rady Miasta Torunia ogranicza liczbę koncesji na sprzedaż detaliczną do 350 w kategorii A (do 4,5%), 150 w kategorii B (od 4,5% do 18%) oraz 150 w kategorii C (powyżej 18%) w całym mieście. Ponadto, odpowiadając na pytanie jednego z uczestników poinformował, że na obszarze Torunia wydano 400 zezwoleń w kategorii A, 350 w kategorii B i 300 w kategorii C dla działalności gastronomicznej, w tym odpowiednio 139, 130 i 106 dla lokali działających na obszarze Zespołu Staromiejskiego. Równocześnie, na Starówce łącznie zezwoleniami dysponuje 45 przedsiębiorców prowadzących sprzedaż detaliczną, w tym 13 w kategorii C, umożliwiającej sprzedaż mocnych alkoholi.

Odnosząc się do kwestii naruszeń, dyrektor Typek podkreślił, że koncesji nie straci przedsiębiorca, który dbając o porządek wzywa służby do podjęcia interwencji w przypadku zakłócenia porządku publicznego, a w 2025 r. mimo prowadzenia kilku postępowań cofnięta została tylko jedna koncesja.

Po dokonanych wprowadzeniach, w czasie którego uczestnicy kierowali do urzędników dodatkowe pytania, przystąpiono do otwartej dyskusji, w której interesariusze swobodnie wymieniali się swoimi opiniami. W jej trakcie **zwolennicy ograniczenia** zwracali uwagę na:

- oczekiwany korzystny wpływ proponowanej regulacji na dobrostan i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez zmniejszenie liczby zakłóceń porządku publicznego wynikających z spożycia napojów alkoholowych, spadek liczby przestępstw lub wykroczeń oraz mniejszą konieczność interwencji policji i straży miejskiej, dzięki czemu ich zasoby będą skierowane na realizację innych zadań;
- znaczenie społeczne ochrony zdrowia mieszkańców, promocji rezygnacji z spożywania napojów alkoholowych oraz ochrony dzieci i młodzieży przed demoralizacją.

Zwolennicy proponowali wprowadzenie ograniczenia na obszarze całej Gminy oraz dyskutowali godzinę rozpoczęcia jego obowiązywania. Część z nich argumentowała na rzecz godz. 22:00, sugerując, aby nie czynić ustępstw w kwestii dotyczącej zdrowia i dobrostanu mieszkańców, podczas gdy inni proponowali godz. 23:00, kierując się troską o bezpieczeństwo pracowników sklepów, na który może skierować się niezadowolone nieusatysfakcjonowanych klientów.

Inne kwestie podnosili w trakcie spotkania **przeciwnicy ograniczenia**, wśród których ważnym głosem w dyskusji podzielił się przedsiębiorca prowadzący detaliczną sprzedaż napojów alkoholowych na Zespole Staromiejski, będący bezpośrednim interesariuszem konsultowanej regulacji. Przeciwnicy wskazywali na:

- wątpliwości dotyczące rzeczywistego wpływu ograniczenia na porządek publiczny i bezpieczeństwo mieszkańców wobec utrzymania dostępności napojów alkoholowych w lokalach gastronomicznych;
- nierówność traktowania przedsiębiorców prowadzących sklepy oraz lokale gastronomiczne, ponieważ ograniczenie nocnej sprzedaży dotyczyć będzie wyłącznie pierwszej grupy, a liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż alkoholu – w szczególności na Zespole Staromiejskim – sugeruje, że powszechna dostępność wynika głównie z liczby koncesji gastronomicznych;

- niespójność działań Gminy w zakresie ograniczania dostępności napojów alkoholowych w związku z zwiększeniem liczby koncesji na ich detaliczną sprzedaż uchwałą z 2018 r.;
- możliwe konsekwencje ekonomiczne ograniczenia, które mogą prowadzić do redukcji zatrudnienia lub zamknięcia działalności gospodarczej;
- zagrożenie rozwojem nielegalnej sprzedaży alkoholu lub poszukiwaniem alternatywnych form odurzenia poprzez spożywanie innych substancji narkotycznych;
- konieczność realizowania działań edukacyjnych i profilaktycznych zamiast wprowadzania ograniczenia, które dotyczyłoby będzie wszystkich mieszkańców.

W dyskusji poruszono również inne kwestie dotyczące m.in. profilaktyki uzależnień i nakładów Gminy na realizację tego zadania, spożywania alkoholu w godzinach porannych oraz ryzyka tzw. turystyki alkoholowej do sąsiednich gmin. Wyrażono również opinie odnoszące się do wpływu konsultowanego ograniczenia na atrakcyjność turystyczną miasta oraz jego akademicki charakter, sugerując, że wprowadzenie ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych może przyczynić się do dalszego zanikania życia nocnego na Zespole Staromiejskim.

Rekomendacje

Spotkanie umożliwiło wysłuchanie opinii zwolenników i przeciwników ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych oraz polemikę między nimi, lecz mimo otwartej formy dialogu nie umożliwiło wypracowania konsensu lub zaproponowania wspólnych dla różnych grup interesariuszy rekomendacji. Zwolennicy proponowali wprowadzenie ograniczenia na obszarze całej Gminy Miasta Toruń, sugerując jego rozpoczęcie o godz. 22:00 lub 23:00 i zakończenie o godz. 6:00. Przeciwnicy pozostali na stanowisku, że wprowadzenia ograniczenia jest zbędne i nie przyniesie oczekiwanych przez mieszkańców rezultatów w obszarach zdrowia publicznego lub bezpieczeństwa i porządku publicznego, wprowadzając równocześnie nierówność między dwiema grupami przedsiębiorców – prowadzącymi sprzedaż detaliczną (których dotyczyłoby ograniczenie) i prowadzącymi lokale gastronomiczne (których nie dotyczyłoby regulacja).

Porównanie rekomendacji

Brak konsensusu uczestników otwartego spotkania konsultacyjnego utrudnia zestawienie opinii mieszkańców wyrażonych w trakcie procesu, jednak możliwym jest zasygnalizowanie pewnych obszarów wspólnych oczekiwań uczestników. Podobieństwa dotyczą preferencji objęcia ograniczeniem całego obszaru Gminy Miasta Toruń oraz zakończenia obowiązywania ograniczenia o godz. 6:00, zaś wspólne dla zwolenników ograniczenia w obu narzędziach konsultacyjnych były różnice w ocenie optymalnej godziny rozpoczęcia obowiązywania ograniczenia.

Rekomendacje uczestników ankiety	Rekomendacje uczestników spotkania
Wprowadzenie ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych.	<i>Brak konsensusu uczestników.</i>
Objęcie ograniczeniem całego obszaru Gminy Miasta Toruń.	<i>Brak konsensusu uczestników z preferencją zwolenników do objęcia ograniczeniem całego obszaru Gminy Miasta Toruń.</i>
Rozpoczęcie obowiązywania ograniczenia od godz. 22:00 z uwzględnieniem możliwości przesunięcia jego rozpoczęcia na godz. 23:00 jako działania kompensacyjnego dla przeciwników.	<i>Brak konsensusu uczestników z różnicą opinii zwolenników, argumentujących na rzecz rozpoczęcia obowiązywania ograniczenia od godz. 22:00 lub 23:00.</i>
Zakończenie obowiązywania ograniczenia o godz. 6:00.	<i>Brak konsensusu uczestników z preferencją zwolenników do zakończenia obowiązywania ograniczenia o godz. 6:00.</i>

Opracowane na podstawie materiałów opisowych przygotowanych przez Biuro Dialogu i Innowacji Miejskich Urzędu Miasta Torunia.

UWAGI ZGŁOSZONE POCZTĄ ELEKTRONICZNĄ

W procesie konsultacyjnym mieszkańcy przekazali **dwie opinie** za pośrednictwem **poczty elektronicznej**. W pierwszej z nich mieszkaniec wyraził poparcie dla wprowadzenia ograniczenia, wskazując, że jest to – w jego ocenie – krok w dobrą stronę. W drugiej mieszkaniec wyraził swój sprzeciw wobec propozycji ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych. Obie opinie nie zawierały uzasadnienia merytorycznego dla przedstawionych stanowisk.

REKOMENDACJE DZIAŁAŃ

Przeprowadzone konsultacje społeczne dotyczące wprowadzenia ograniczeń w nocnej sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży sugerują poparcie większości uczestników dla **wprowadzenia ograniczenia na obszarze całej Gminy Miasta Toruń w godzinach 22:00–6:00**. Możliwą zmianą jest przesunięcie godziny rozpoczęcia ograniczenia na 23:00, dzięki czemu częściowo zredukowana zostanie niechęć przeciwników regulacji, a uchwała odpowiadać będzie potrzebom nieco większej grupy interesariuszy.

Temat ograniczenia nocnej sprzedaży napojów alkoholowych miał charakter **polaryzujący i skłaniający do dwóch trudnych do pogodzenia opinii**. Zwolennicy, którzy w ankiecie konsultacyjnej stanowili dwie trzecie uczestników, argumentowali swoje zdanie potrzebą troski o dobrostan i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. Przeciwnicy, wyrażając swoje zdanie popierali je wartością wolności i swobód obywatelskich oraz troską o interes przedsiębiorców. Otwarte spotkanie wskazało, że mimo możliwości dialogu perspektywy te są niemożliwe do pogodzenia lub wypracowania konsensusu akceptowalnego dla obu stron dyskusji, dlatego podjęcie decyzji – z uwzględnieniem opinii wyrażonych w procesie konsultacyjnym – wymaga priorytetyzacji **zdrowia i bezpieczeństwa lub swobody wyboru i wolności gospodarczej**. Argumenty obu stron dyskusji odnoszą się bowiem do istotnych wartości społecznych, które nie podlegają stopniowaniu i powinny być postrzegane jako równie ważne dla życia społecznego, stąd rozstrzygnięcie tego dylematu powinno stać się przedmiotem decyzji Rady Miasta Torunia.

OPRACOWANIE MERYTORYCZNE RAPORTU

Biuro Dialogu i Innowacji Miejskich

Urzędu Miasta Torunia

ul. Wały gen. Sikorskiego 10, 87-100 Toruń

E: bdim@um.torun.pl

T: 56 611 87 04

Redakcja raportu

dr Patryk Wawrzyński,
Marta Lewandowska,
Gabriela Kardyś.